

Lerums Naturskyddsförening – Verksamhetsberättelse 2011

Lerums Naturskyddsförening – Verksamhetsberättelse 2011

Verksamhetsåret 2011 har liksom de närmast föregående åren varit fyllt av en mångfald aktiviteter inom LNF. Programbladets båda utgåvor var välmatade och programaktiviteterna i allmänhet välbesökta. Vi samarbetade för tredje gången med Lerums kommun och andra föreningar i ett stort klimatarrangemang. Den här gången medverkade Tomas Kåberger, ledande energiexpert och tidigare generaldirektör för Energimyndigheten. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun har utvecklats vidare. LNF uppfattas som den ledande samhällsföreträdaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun.

Vid årsskiftet 2011/2012 var antalet medlemmar 1372, något mindre än vid föregående årsskifte.

Styrelsen utgjordes efter årsmötet i mars 2011 av Olov Holmstrand (ordf.), Lars-Erik Karlsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Tommy Blandin, Kjell Hansson och Bertil Svensson. Vid styrelsens möten har dessutom regelbundet deltagit suppleanter och i några fall adjungerade gäster. Styrelsen höll 10 protokollförda sammanträden under 2011. Därutöver har förekommit ett ganska stort antal arbets- och planeringsmöten i olika grupper.

Årsmötet ägde rum 14 mars med 38 deltagare. Efter förhandlingarna höll Olov Holmstrand ett föredrag med bildvisning från en nyligen genomförd resa till Costa Rica, ett land med höga och eftersträvningsvärda ambitioner ifråga om naturskydd och miljö.

Föreningen har varit representerad vid SNF:s rikskonferens i Eskilstuna. Andra exempel på representation och medverkan är två kretskonferenser i länet och informationsmöte på länsstyrelsen. Föreningen är representerad av Bo Nilsson i Sävveåns Vattenråd. Olov Holmstrand representerar LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och medverkar i styrgruppen för Naturskyddsföreningens regionala länskansli.

Representanter för LNF har deltagit i ett flertal träffar med politiker och tjänstemän i kommunen. Mötena har gällt allt ifrån övergripande och konkreta frågor vid två möten med kommunledningen till särskilda sakfrågor med berörda tjänstemän.

Aktuell information om föreningens verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar. Utskick har skett vid 10 tillfällen. I slutet av året omfattade e-postlistan drygt 100 adresser. Vill du få denna information så anmäl dig till föreningens ordförande Olov Holmstrand; olle.holmstrand@swipnet.se.

För att kunna vara effektiva och ta vara på medlemmarnas kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna har diskuterat, ofta med hjälp av e-post, rapporterat och utvärderat sina aktiviteter till styrelsen. Under 2011 har funnits grupper för följande: Program, Utbildning, Plan, Livsstil, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Sävveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Natursnokarna.

Lerums Naturskyddsförening uppmärksammas ofta i Lerums Tidning. Det gäller såväl aktiviteter som synpunkter i sakfrågor.

Programgruppen har arrangerat ca 65 aktiviteter under året, dvs mer än en aktivitet i veckan utanför semesterperioderna. Det har varit ca 40 naturvandringar och utflykter, ca 15 föredrag och andra inomhusmöten, ca 5 övriga aktiviteter som röjningar vid Stensjön, 6 natursnokarträffar och en övernattningsresa till Lurö. En del av aktiviteterna har arrangerats i samarbete med andra organisationer.

Utbildning

Under året har genomförts en studiecirkel i botanik med både inomhusmöten och fältstudier. Under hösten var inriktningen speciellt lavar och mossor.

En eller flera personer från föreningen har deltagit i utbildningsdagar om klimat, naturskogsbruk, artskydd och vindkraft. Utbildning har dessutom ingått i många andra aktiviteter, framför allt i samband med föredrag och utflykter.

Plangruppen

Under året har föreningen sänt ca 25 skriftliga yttranden med synpunkter i miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även länsstyrelsen, mark- och miljödomstolen och Trafikverket. Särskilt kan nämnas grustäkterna i Gråbo och Östad, där föreningen bidragit till att stoppa vidare grustäkt under grundvattenytan. Föreningen har tillstyrkt etablerande av vindkraftverk i Öijared och avstyrkt motsvarande etablering i Rävbackaområdet.

Föreningen är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun växer relativt snabbt, vilket medför stor aktivitet ifråga om nya planer för byggande. Föreningen har yttrat sig över ett antal detaljplaner och planprogram, exempelvis flera detaljplaner i Lerums centrum, fördjupad översiktsplan för Jeriko och planprogram för Öxeryd. Vidare kan nämnas synpunkter till kommunen på vindkraftplanen och naturreservatet i Leråns dalgång. Föreningen protesterade mot att kommunen tillät en bilverkstad att etableras på kommunens bästa åkerjord i anslutning till det blivande Leråns naturreservat.

Föreningen är genom Olov Holmstrand representerad i studiecirkeln God Miljö i Centrum, vilket under hela året ingående och kritiskt har granskat planeringen i Lerums centrum. Studiecirkeln arrangerade två större allmänna möten 22 mars och 28 oktober, vid vilka Olov Holmstrand som representant för LNF medverkade med information om i första hand planeringens möjliga inverkan på Sävås naturvärden.

Livsstil

Som en del i arrangemangen under Livsrumsdagarna gästades Lerum 6 september av dokumentärfilmaren Stefan Jarl, som svarade på frågor och kommenterade i anslutning till visningen av hans film Underkastelsen om kemikalierna i samhället. Vi hade informationsbord i anslutning till visningarna och fick hjälp av Pia Aspegren i Naturskyddsföreningens kemikalienätverk. Arrangemanget var ett samarbete mellan LNF och Lerums kommun.

Under Livsrumsdagen 10 september deltog LNF på Bagges Torg, där vi delade ut information och serverade gubbröra på knäckebröd. Arrangemanget var välbesökt trots gråmulet väder och gubbröran tog slut.

När Tomas Kåberger gästade Lerum och föreläste om energi och klimat hade vi informationsbord och delade ut material om matens klimatpåverkan och gjorde reklam för vårt program.

Klimat

I klimatfrågan samarbetar LNF i första hand med Lerums FN-förening, ABF och Lerums kommun. Sambandet mellan mat och klimat uppmärksammades i anslutning till flera arrangemang under året.

Lördag 26 mars kl 20.30–21.30 rekommenderade LNF sina medlemmar att medverka i "Earth Hour", en världsomspännande manifestation för klimatet under vilken var och en uppmanas minimera sin elförbrukning under en timme och under tiden passa på att diskutera eget handlande för att minska klimatpåverkan.

I samarbetet med Lerums kommun anordnades föredrag av Tomas Kåberger 2 november i Dergårdsteatern med förhållandevis god anslutning av åhörare. Temat var "Världen möter klimatutmaningen".

Förfjärde året anordnades en Climate Walk (klimatvandring) 3 december, nu med koppling till FN:s klimatmöte i Durban, Sydafrika. Cirka 10 personer kämpade i regn och motvind från Stenkullen till Bagges torg, där Daniel Sandén, f d kyrkoherde höll ett avslutande anförande.

Landskapsgruppen arbetar bland annat med att kontrollera avverkningsanmälningar. Källarrännet vid Hallabrona har under året restaurerats, delvis med arvsmedel från Bo Olsson, delvis med ideellt arbete av medlemmar i LNF.

Stensjön ligger i skogen drygt 5 km söder om Floda station. Där har LNF ända sedan början av 1970-talet enligt överenskommelse med kommunen skött om ett tidigare uppodlat område. Röjningsarbete har under 2011 skett vid tre tillfällen av en skara på 4–5 personer. Vi har mer underhållit det vi röjt tidigare. Korna betar av mycket bra, så vi kan tacka Conny Karlsson som håller dessa. Fågellivet har blivit ganska bra, det finns både hus- och ladusvala, gulsparv mm. Det ska bli intressant att få en bild av vad som finns botaniskt i markerna till sommaren. Vi behöver få in yngre som hjälper till, nu har yngsta deltagare varit 60 år. Väl mött vid nästa arbetsmöte!

Under 2011 påbörjades betet i de instängslade delarna av Leråns naturreservat. Blandat bete med kor och får ändrade snabbt betesmarkernas utseende. Det gamla, gulnade och raggiga gräset försvann och på hösten, när djuren tagits bort kom nytt, grönt gräs upp. Nu återstår att se vilken fröbank som finns kvar av de tidigare ängsväxterna. LNF har mycket aktivt bearbetat kommunen att etablera reservatet och välkomnar att det nu har inrättats. Men vi anser att reservatet borde omfatta större delar av dalgången och vi beklagar bilverkstaden i den södra delen.

Den under 2010 bildade gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. Lerums representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand.

Lerumskommun har i samarbete med LNF beviljat så kallade LONA-bidrag för inventering av skyddsvärda träd och inventering av lämpliga häckningsplatser för kungsfiskare. LONA är statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt som beviljas av länsstyrelsen. LNF skall bidra med ideellt arbete som en del av projektfinansieringen.

Botanikgruppen har som vanligt genomfört 5 välbesökta vår- och försommarvandringar med inventering av områden som besöks med jämna mellanrum. Dessa inventeringar sparas i en datafil.

Dessutom gjorde gruppen två resor utanför kommunens gränser. Den 19 juni gick färden till Öckerö, där deltagarna fick ta del av många fina växter. Den 1 juli besökte vi Nohlmarken utanför Skövde, som är en stor lokal med bland annat mycket orkidéer. Under hösten påbörjades en studiecirkel där mossor och lavar studeras både inomhus och utomhus. Studiecirkeln fortsätter en bit in i 2012.

Fågelgruppen

Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2011 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 44:e året. Ett antal organiserade utflykter har gjorts, bland annat promenad vid Huvden, vårfågelvandring i Sjövik, cykling utefter gamla banvallen vid Stannum med

nattsångare, sträckfågelräkning vid Hjällsnäsviken, i år för 26:e gången samt höstutflykt till Kareby, tyvärr i regnväder. Fågelskådningens dag firades vid Stålebo våtmarker och Naturnatta gick i nattskärrornas tecken vid Lilla Bråta.

Vi har deltagit i "Projekt Lom", där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön samt smålom i några sjöar. Tornfalkshäckningarna i de uppsatta holkarna liksom häckningar av pilgrimsfalk följs regelbundet upp och ungarna ringmärks.

Den stränga vintern i slutet av 2010 och början av 2011 var mycket ansträngande för fåglarna, varför vi har matat sjöfåglar vid Nääs bro, Floda kraftverk, Nyebo samt Aludden med havre (finansierad av kommunen) samt gammalt bröd (från ICA Kvantum och konditori Sessan) ända fram till månadsskiftet mars-april till glädje för talrika gräsänder, knölsvanar, storskrake, sothöns, kanadagäss samt några sångsvanar.

Vi har haft fem inomhusträffar i Aspenäskyrkan med olika program med bildvisning samt trevlig samvaro. De nya dammarna i Stålebodalen har även 2011 varit ett eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Säveån

Säveån med närmaste omgivning och biflöden utgör enligt LNF:s uppfattning de värdefullaste naturområdena i Lerums kommun. Därför har ett flertal synpunkter och aktiviteter gällt förhållanden med anknytning till Säveån.

Under hösten uppnåddes en kompromiss mellan berörda parter om genomförandet av fiskvägen vid Hedefors kraftverk. Därmed har länsstyrelsen kunnat ta fram ett slutligt förslag till naturreservatet Säveån-Hedefors från Hedefors ned till Kasten Hofsviadukten. Förhoppningen är att reservatet skall kunna beslutas under 2012. LNF beklagar att reservatet inte kommer att utsträckas åtminstone ned till Wamme bro vid Lerums centrum.

I enlighet med EU:s vattendirektiv har etablerats Säveåns Vattenråd inom Vattenmyndigheten för Västerhavet. Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i alla sjöar och vattendrag inom EU. Under 2011 har åtgärder huvudsakligen övervägts för Mellbyån uppströms Anten. Bo Nilsson representerar LNF i Säveåns Vattenråd.

Amfibieskydd. Grodtunnlarna vid Nääs har besöks regelbundet. Tyvärr är varken Trafikverket (tidigare Vägverket) eller Öljared intresserade av att underhålla tunnlar.

Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Barbro Andreasson, Roger Flomark och Lars-Owe Stakeberg. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat

Fågelgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information och har adressen:

<http://www.naturskyddsforeningen.se/lerum>.

Natursnokarna genomförde 6 aktiviteter under 2011. Det började 6 mars med besök på Bergums Fritidslantgård med många fler barn och föräldrar än vanligt. Ledarna blev lite chockade, men mycket glada. Barnen fick vara med att titta på och vara nära djuren. De barn som hade varit inne hos fåren behövde troligen inte hudkräm på några dagar, insmorda med ullfett som de var efter allt kramande.

Den 3 april spelade vi bingo vid Stora Lövsjön genom att försöka hitta allt nytt som hade kommit under våren. Vi tittade på vad som förändrats i naturen när vintern blir ett minne blott. Grillandet behövdes nog, för något vidare väder var det tyvärr inte. Den 15 maj började sommaren närma sig och det var fullt med liv överallt. Vi tittade på vad som fanns under vattenytan med våra nya håvar och vattenkikare. Vi hittade mycket roligt som grodyngel, iglar, vattenmaskar och mycket, mycket annat och detta utan att någon blev alltför blöt.

Den 18 september träffades vi för att ge oss ut och utforska det nya naturreservatet i Leråns dalgång. Vi fick även chansen att träffa djuren som går i dalgången och betar och vara med när de fick mat av sin ägare. Den 9 oktober var vi i Riddarsten för att gå på skattjakt. Gubben höst hade gömt en massa vantar som vi skulle hitta och han ville även att vi skulle göra en del andra uppdrag åt honom. Vi grillade och åt pinnbröd. Den 23 oktober träffades vi vid Lilla Härsjön. Dagens två aktiviteter var dels att hjälpa djuren att samla mat till sitt vinterförråd och dels att göra lövtryck. Tyvärr hade löven redan hunnit torka lite för mycket så det blev inte så mycket av trycken, men vi försökte i alla fall. Vi grillade korv och hade det mysigt vid brasan.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta Fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2012

Olov Holmstrand (ordf)
Lars-Erik Karlsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr.)
Dan Skarpsjö (kassör)
Bertil Svensson
Tommy Blandin
Kjell Hansson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg